

Till Ålands landsting.

Parlamentarismens grundprincip är uttryckt i 36 § regeringsformen för Finland, där det stadgas att statsrådets medlemmar bör åtnjuta riksdagens förtroende. Samma princip är inskriven i 5 § 2 mom. landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse.

Varken i regeringsformen eller i annan finländsk lag nämns direkt något hinder för att ministrar som förklarats sakna riksdagens förtroende kunde omedelbart återinsättas i statsrådet. Riksdagsgruppernas agerande visar emellertid att man anser sådant hinder föreligga på grund av det ovannämnda stadgandet i 36 § regeringsformen.

Landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse anger inte heller ^{direkt} något hinder för omedelbart återval av landskapsstyrelseledamöter som förklarats sakna landstingets förtroende. När lagen stiftades räknade man nämligen med att de olika intressegrupperna i landstinget skulle vara så ansvarskännande att de inte skulle genast välja in samma landskapsstyrelseledamöter som landstinget särskilt riktat sitt misstroende mot.

Vid det val av ny landskapsstyrelse som förrättades den 23 mars återvaldes de tre ledamöter vars handlingssätt hade kort därefter orsakat misstroendevotum. Detta återval, som klart strider mot parlamentarismens grundprincip, finner vi undertecknade vara en så märklig händelse att vi med stöd av 26 § 1 mom. landstingsordningen ^{föreslår} skyndsamma lagstiftningsåtgärder för att en upprepning skall kunna undvikas i framtiden.

Enligt den nedan föreslagna ändringen av 5 § 2 mom. landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse skulle landskapsstyrelseledamot

som förklarats sakna landstingets förtroende inte kunna återväljas till uppdraget förrän nyvalt landsting tillträtt. Vidare föreslås momentet kompletterat med uttryckliga bestämmelser att misstroende kan gälla enskild ledamot av landskapsstyrelsen - alltså en eller flera av dem - och att orsakerna till misstroendet skall anges i landstingets beslut. Sistnämnda bestämmelse, som nu framgår endast indirekt av 49 § 1 mom. landstingsordningen, ger väljarna möjlighet att bedöma om misstroendet ur deras synpunkt varit berättigat eller ej.

Enligt vårt demokratiska flerpartisystem bör ingen få diskrimineras på grund av sin politiska inställning. För att understryka detta föreslås en uttrycklig bestämmelse att enskild ledamots politiska åsikter inte är giltig orsak för misstroende mot denne.

I slutet av det ifrågavarande momentet föreslår vi att förändringar av de politiska styrkeförhållandena i landstinget under landskapsstyrelsens mandatperiod såsom hittills skall vara godtagbar orsak till misstroende mot det kollektiv landskapsstyrelseledamöterna utgör och att återval av tidigare ledamöter härvid skall tillåtas utan hinder av de i momentet införda begränsningarna.

Den föreslagna ändringen av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse föranleder ett par ändringar i 49 § landstingsordningen. Den i sak viktigaste av dem är att i misstroendeyrkande bör nämnas alla de omständigheter som undertecknarna anser motivera misstroendet. Detta är en direkt följd av att orsakerna till misstroendet skall anges i landstingets beslut, för vilket misstroendeyrkandet ligger till grund.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår vi vördsamt att Landstinget måtte antaga följande lagförslag:

- 2 -

Landskapslag angående ändring av 5 § landskapslagen om Ålands
landskapsstyrelse

I enlighet med Ålands landstings beslut, tillkommet i den ordning 55 § landstingsordningen föreskriver, ändras 5 § 2 mom. landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse (42/71) som följer:

5 §.

Har landstinget förklarat att lantrådet eller ledamot av landskapsstyrelsen av angiven orsak inte åtnjuter landstingets förtroende skall nytt val av samtliga ledamöter ske för återstoden av den i 1 mom. avsedda tiden. Ledamots politiska åsikter är inte giltig orsak för misstroende. Ledamot som förlorat landstingets förtroende får inte återväljas förrän nytt landstingsval ägt rum. Utan hinder av vad ovan i detta moment är sagt kan beslut om misstroende mot landskapsstyrelsens ledamöter fattas och återval av dem ske, i fall misstroendet föranleds av att de politiska styrkeförhållandena i landstinget har ändrats under landskapsstyrelsens mandattid.

Landskapslag om ändring av 49 § landstingsordningen för
landskapet Åland

I enlighet med Ålands landstings beslut, tillkommet i den ordning 55 § landstingsordningen föreskriver, ändras 49 § 1 mom. landstingsordningen för landskapet Åland (11/72) som följer:

49 §.

Yrkande att landstinget skall förklara, att lantrådet eller ledamot av landskapsstyrelsen saknar landstingets förtroende,

skall göras skriftligen och undertecknas av minst fem landstingsmän. I yrkandet skall nämnas alla de omständigheter som undertecknarna anser motivera misstroendet. Ärendet får inte upptas till behandling förrän den som misstroendeyrkandet gäller beretts tillfälle att avgiva förklaring inför landstinget senast på tredje dagen efter erhållen del av yrkandet. Beslut i ärendet får inte fattas tidigare än på fjärde dagen efter det landstinget mottagit förklaringen. Har minst 16 landstingsmän vid omröstning omfattat yrkandet, gäller det som landstingets beslut.

Mariehamn, den 28 mars 1983

Mark Haggblom

Vare Eilund

Hay Soderstrom

Roald Karlsson

Leena Olsson